

A 2000. naptári évben ünnepeltük Bacher Vilmos születésének 150. évfordulóját. Ebből az alkalomból közöljük Scheiber Sándor centenáriumi megemlékezését, amely megjelent a *Scheiber Sándor könyve, Válogatott beszédek* című kötetünkben (Múlt és Jövő, 1994).

Scheiber Sándor
Emlékbeszéd
Bacher Vilmos sírjánál
1950. január 17-én
a Kerepesi úti temetőben a Bacher-centenáriumon

Emlékező Testvéreim!

Az a tudós, akinek sírjánál – születése századik fordulóján – összegyűltünk, a hagyomány láncolatával, tanítómestere Magyarországon mindazoknak, akik ma a zsidó tudomány mívelését és továbbadását életük feladatának tartják.

Bacher Vilmos munkásságát az egyetemes zsidó tudomány őrzi és örökíti tovább. Bennünket büszkeséggel tölt el az a tudat, hogy Bacher itt élt, itt dolgozott, s a mi Rabbiképzőnké volt.

בכה על שני מקדשים שעתידין להיות בחלקו של בנימין ועתידין
ליחרב
(Meg.16b)

Meghatott emlékezésünk két szentély felé száll, amely Benjámín Zeév Bacher részéül jutott, s amely korai távozását siratja: a tudomány és a tanház.

I

Első szentélye a tudomány volt. „L’acqua che io prende giammai non sie corse” – „Sohase hajóztak a vízen, melyet érintek” – mondhatta ő is Dantéval. Olyan területeket fedezett fel a zsidó tudomány számára, amelyeket addig nem kutattak. Élete főműve feltárta az aggáda mestereinek életét és magyarázó módszerét. Megvilágította a régi zsidó nyelvészek és exegeták munkáinak eredményeit. Felfedezte a perzsa-zsidó irodalmat. Kiadott fon-

tos kéziratos szótárakat és kommentárokat. Egy félszázadon keresztül hallatta szavát a zsidó tudomány minden lényeges kérdésében; nem volt vállalkozás, gyűjtemény, folyóirat, amely ne kérte volna közreműködését és dolgozatait. Bacher Vilmossal és tanártársaival kapcsolódott be első ízben a magyarországi zsidó tudomány az egyetemes zsidó kutatómunkába.

Az elismerés és dicsőség nem kápráztatta el. A sírkövén is olvasható kedves zsoltárával szerényen azt vallotta:

ולא הלכתי וגדלותי ובנפלאות ממני
(Zsolt. CXXXI. 1.)

„Nem jártam oly dolgokban, amelyek nekem nagyok és nehezek. A céloknál, melyeket kítűztem magamnak, a munkában, melyet elvállaltam, nem léptem túl az egyéni tulajdonságaim és képességeim által megjelölt határokat.”

Akkor fogjuk leróni kötelességünket hagyatéka iránt, ha dolgozatait összegyűjtjük, és széles rétegek közkincsévé tesszük.

II

A tanház volt második szentélye.

Egyre gyérül a tanítványoknak sora, akik még hallhatták szavát a katedráról, akiket nagy egyéniségének varázsa irányított. Lelkiismeretesség, komolyság és alázat jellemezte tanítói munkásságát.

Hallgatói az ő előadásai alatt „beletekinthettek az alkotó tudomány kohójába”, s megérezhették, hogy tanítása az igazságkeresést vallásos kötelességgé avatta. Azok a rabbik és azok a tudósok, akik Intézetünkéből kikerülve értéket jelentettek hitéletben és tudományban, Magyarországon és külföldön, Bacher tanítványainak mondták magukat: Az ő módszerét élték és éltették tovább. „Áldom a Gondviselést, hogy... oly hivatást juttatott osztályrészemül – hangoztatta jubileumán –, melynek gyakorlásában tudományunk művelése, tanítása és terjesztése lett egyedüli feladatommá.”

Tudomány és emberség, elmélet és gyakorlat, kutatás és tanítás tökéletes harmóniában olvadt egybe Bacher Vilmosnál. Emléke világítson körülünkben töretlen fényel.

(Szelleme kötelez bennünket arra, hogy megmaradjunk őrhelyeinken: templomainkban, iskoláinkban, könyvtárainkban, íróasztalainknál mindaddig, míg azt a körülmények engedik.)

לבנימין אמר דייד ה' ישכן לבטח
(Deut. XXXIII.12.)

Síraját lengje körül az utókor hálás kegyelete.

Ámen

B U K S Z

2000. TÉL

T I S Z T E L E T K Ö R

Szilágyi János Györgyről

VÁRI SÁNDOR – Schorskéről

MOLNÁR PÉTER – Salesburyról

SOMLYÓ BÁLINT – Radnóti Sándorról

HAJDU ISTVÁN

A magyar képzőművészet XX. századáról szóló könyvről

BARRY LOEWER

A kognitív tudomány filozófiai kérdéseiről

ERDÉLYI ÁGNES

Egy Ricoeur-kötet fordításáról

S Z E M L E

MI A PÁLYA?

FONTOS KÖNYVEK – 2000. III. negyedév